

ג. לעיתים דוקא ההצלחה לקבל סעד זמני תזק ל התביעה, שכן יהיה עליו להפקיד ערבות כתנאי לסעד הזמני, דבר שעלול להקשות עליו – ובעתיד עלול להתגלות כהורסני.

במקרים אלה יעדיף התביעה לא לעתור לסعد זמני בפתחת ההליך.

שיקול טקטי אחר שעליינו לקבל בהקשר זה הוא – האם לבקש סעד זמני במעמד צד אחד או שמא להגיש בקשה דחופה במעמד הצדדים. אם אנחנו מאמינים שיש סיכוי לקבל סעד זמני במעמד צד אחד – כדי לנוקוט בהליך זה. המכחה המוראלית שמקבל היריב, כאשר נוחת עליו הצו ללא הودעה מוקדמת, עצומה. מאידך, אם אנחנו סבורים שאין סיכוי גדול לשופט יתן את הסעד במעמד צד אחד – כדי להימנע מהבקשה כדי לא להפסיד כבר בצעד הראשון שלנו במסגרת ההליך.

האם לשלוח שאלון? www.buzsi.co.il

שאלת טקנית אחרת היא – האם לשלוח לצד השני שאלון במסגרת ההליך. הצעה שהועלתה לאחרונה, על-ידי ועדת רונן, הייתה לבטל כליל את השאלונים בתחום אורותחים – כמעט בתביעות לנקי גוף⁵⁰. הרעיון העומד מאחורי הרצון לבטל את

⁵⁰ דוח הוועדה לבחינת דרכי ייעול ההליכים המשפטיים בראשות כבוד השופטת רות רונן, יוני 2008. ראו גם: תוכיר תקנות סדר הדין האורח, אשר פורסם לתגובה ביום 26.11.2014, בו מוצע לבטל את הסדר משלווח השאלונים. כך נאמר בדברי ההסביר:

"עד מוצע, לבטל את הסדר משלווח שאלונים הקיים כו. הניסין מלמד שלרוב נעשה שימוש לא נאות בהליך השאלון ולא אחת משתמשים בו ככלי לנכח או להתייש את הצד השני. במקרים רבים השאלון סטנדרטי המוחזיק מאות שאלות מצוי במחשב ונשלף לצורך משלווח, גם אם חלק מהשאלות אין ולפונטיות לעניין כלל ועיקר. בנוגע לתביעת נקי גוף יצירף התביעה תשובה לשאלון מובנה, הכוללת את עיקר העניינים הנדרשים באמצעות בהליך זה. מעבר לכך יוכל בית המשפט בשלב קדם המשפט להורות לצד להסביר בתצהיר על שאלות אחותות, אשר בית המשפט שוכנע בחשיבותן".

השאלונים הוא שהתשובות הניתנות על-ידי הצדדים לשאלונים הן, במקרים רבים, תמציאות, מתחממות ובלתי מספקות, ונגזר זמן שיפוטי רב בויכוחים בין הצדדים על שאלות בשאלונים, וממילא ניתן לשאול השאלות בחקירה נגדית.

הרעיון לבטל את השאלונים אינו ראוי טוב. הויכוחים המרובים בבתי המשפט על שאלונים נובעים מכך שבתי משפט לא אוכפים בקדנות את החובה להסביר על שאלונים, ולא נוקטים סנקציות כנגד מי שמולזל בזו למתן תשובות בשאלון. השאלון הוא מכשיר חשוב לאיסוף מידע ולקבלת גירסה, בתצהיר, בשאלות שונות במחלוקת. השאלון הוא מכשיר חשוב לצורך ייעול החקירה הנגדית ומסייע בחשיפת האמת. החקירה הנגדית אינה תחליף לשאלון. ביטול השאלונים יעניק יתרון לא ראוי לבועל הדין שאצלו מצוי המידע החשוב להליך. העובדה שניתן לחוקר עד בחקירה נגדית אינה להוכיח את טענותיו או לסתור את טענות הצד השני. הוא מסייע בהשגת הودאות ושואף לצמצם ולהבהיר את השאלות השינויות במחלוקת⁵¹. לעיתים ניתן להיעזר בගירושאות שקריות שכולות בו. הוא עשוי לחסוך את הטרירה וההוצאות הכרוכות בהבאת עדים. תשובות לשאלון הן מכשיר חשוב לחקירה נגדית. להלן שיקולים بعد משלו שאלון:

א. שאלון ניתן להפנות גם למי שלא בהכרה ניתן עדות מטעם הצד השני (למשל, במקרה של חברה ניתן להפנות שאלות לנושא משרה שלהרכתנו לא ניתן עדות⁵²);

⁵¹ רע"א 557/00 אפרופים שיווק וייזום 1991 בע"מ נ' מ"י (פורסם בנבו, 2000, 7.5.2000).

⁵² עדין לא ניתנה בפסקה תשובה ברורה לשאלת, אם רשי שולח שאלון לבועל דין שהוא תאגיד להכטייב מי הארגן בתאגיד שיידרש להסביר. ראו: ה"פ (מחוזי ת"א) 8193/67 כהן נ' חברת יינות אליעז בע"מ, פ"מ נט 311 (1967); בש"א (מחוזי ח') 17179/05 פלרם תעשיות 1990 בע"מ נ' ICC Industries Inc (פורסם בנבו, 22.1.2006); ת"א (מחוזי ת"א) 435/91 גולן נ' הארגן למימוש האמנה על בוחן סוציאלי (פורסם בנבו, 248, 245 (4.10.1993); ב"ע 36/74 מפעלי פלההישראלים בע"מ נ' לוימי, פ"ד כח(2) (1974).

- ב. בשאלון ניתן לקבל תשובות על שאלות שצורך בדיקה – שאלות שם נשאל בחקירה נגדית סביר להניח שהנשאלה יגיד שהוא צריך לבדוק;
- ג. בשלב השאלהים, הצד השני, ולעתים גם בא כוחו, אינם מכירים תמיד את התיק באותה רמת עומק אליה מגיעים בשלב התזהרים והחקירות הנגדיות, ולכן ניתן לקבל תשובה שיכולה להיות לעוזר רב בהמשך. אם היו שואלים את השאלה בשלב התזהרים היינו מקבלים תשובה אחרת;
- ד. שאלון הוא כלי ל渴別ת גירושה.

לא תמיד כדי לשולח שאלון. כך, למשל, נחליט שלא לשולח שאלון במקרים הבאים:

- א. במקרים בהם השאלה שאלון יכינו את הצד השני לחקירה נגדית;
- ב. מקרה בו אין רזча להיות חסוף לשאלון של הצד השני ואתה יודע כי אם תשלח שאלון תקבל שאלון נגדי;
- ג. במקרים בהם השאלה העובדתית אין עיקר המחלוקת בתיק;
- ד. במקרים בהם אתה מעוניין לקדם את התקיך במהירות וידוע כי מחלוקת על שאלון תפריע לך.

כאשר אנחנו מחליטים לשולח שאלון, חשוב מאוד לנתח את השאלון באופן ברור, בהיר ומוקד כך שלצד השני לא תהיה אפשרות להתחמק (ניסוח לא ברור יכול להוביל להביא להתחמקות). מומלץ לחלק את השאלה לשאלות משנה, זאת על מנת למנוע התתחמקות. לדוגמה, אם הצד השני טוען לקיומה של פגישה כלשהי בה סוכם דבר מה אפשר לשאול:

- * מתי נערכה הפגישה? (אם אין זכר תאריך מדויק נא לציין מועד מוקרב);
- * מי נכח בפגישה?
- * היכן נערכה הפגישה?

- * האם נכון שאמורת "..."(אפשר לרומו לצד השני שיש לך הקלטה – שאל את עצמו אם אתה מעוניין ליתן כזה רמו);
 - * מה סוכם בפגישה?
 - * האם ערכת סיכום פגישה? אם לא, מודיע? אם כן, אני צורפו.
 - * האם דיווחת לצד שלישי כלשהו אודות סיכום הפגישה? אם כן, למי? מתי? ומה הייתה תגובתו?
 - * מצד שני, לא כדאי לחושף בשאלון את קו החקירה הנגדית ובכך להזכיר את הצד השני לחקירה.

לעתים, כشيخול טקטי, צד שולח לחברו שאלון ארוך ומיגע, הכולל מאות שאלות ושאלות משנה. ואתה כדי להכביר ולהעתיר עבודה, לעתים מיותרת, על הצד השני. כדי למנוע תופעה זו, בתיהם המשפט, בסדרות פסקי דין, קבעו, כי ניתן לפטול שאלון אם הוא כולל שאלות רבות מדי.

לבעל הדין לדרוש משמעותית מן השאלה מהבוקש:

1. בבעש"א (מחוזי ת"א) 1978/1/08⁵³, נדון שאלון שככל 118 שאלות. בית המשפט פסל את השאלון בכללתו ופטר את הנמען מן הצורך להשיב לו. בית המשפט קבע, כי ככל אין לחיב בעל דין להסביר על שאלון ארון ומיכביד:

"בأופן עקרוני, אין לחיב בעל דין להшиб על שאלון ארון ומכוביד, כאשר אין הצדקה לכך, והערכתה הדינונית רשאית לפסול שאלון מעין זה בכללותיו (בר"ע 1078/05 סלון ירושלים מוצרי חשמל בע"מ נ' כלילר תפעול ואחזקת בע"מ (22/3/06)).

בש"א (מחוזי ת"א) 19781/08 בז צבי ג' Newsco Investors (פורסם ב公报, 13.3.2009) 53

לפיכך, אין מחייב את המשיבים בمعנה על השאלונים האמורים (אין בכוונתי להתייחס באופן קונקרטי למידת הרולוננטיות של שאלות שונות, שכן התנודות המשיבים בעניין היא כללית וגורפת").

2. בת"א (מחוזי ת"א) 2533/07⁵⁴, נדונו שאלונים שהופנו לנتابעים בהיקף של 150 שאלות כל אחד. בית המשפט הורה על קיזורם ל-30 שאלות בלבד:

"השאלונים שהופנו לכל אחד משלושת הנتابעים הם רחבי היקף (שניים מהם כוללים כ-150 שאלות, כל אחד), ואני רואה לנכון להורות לתובעת להפנות לכל אחד משלושת הנتابעים, בתוך 20 ימים, שאלון שבמסגרתו לא יכלול יותר מ-30 שאלות (ללא שאלות משנה), לפי בחירתה".

3. בת"א (מחוזי ת"א) 1482/05⁵⁵, חזר בית המשפט על ההלכה העקרונית לפיה שאלון ארוך ומכבד הוא שאלון פסול וניתן, בשל כך בלבד, לפסול אותו בכללותנו. בנסיבות העניין, הורה בית המשפט על צמצום השאלון כך שיכלול 30 שאלות בלבד:

"... הערקה הדינית רשאית, בגיןו של קדם משפט, לנוקוט בהליכים הנראים לה נחוצים כדי לקדם ההכרעה בסכסוך העיקרי. אגב כך, רשאית הערקה הדינית להזכיר בדרך מקוצרת בשאלות דינניות של מה בכאן, ובבלב שאין בכך כדי לשנות לרעה את מצבו של אחד מבוצלי הדין. סדרי הדין הם עבד יעיל, אך אדון מסוכן, ואין להיאחז בהם כאמצעי להארכת הליכים שלא לצורך ... גם אם אין הגבלה על אורכו של שאלון – הוא חייב כמפורט לשאת אופי ענייני, רציני ומעשי. אם השאלון אינו עונה על תנאי סוף זה – רשאית הערקה הדינית לפסול אותו בכללותנו.

ת"א (מחוזי ת"א) 2533/07 מדינת ישראל נ' אקוילן טכנולוגיות (98) בע"מ (פרסם בנבו, 17.3.2009).⁵⁴

ת"א (מחוזי ת"א) 1482/05 יהלומי עירוני שותפות רשומה נ' בנק אנגוד לישראל בע"מ (פרסם בנבו, 11.11.2008); בר"ע (מחוזי י-ם) 5 1078/05 סלוון ירושלים מוצרי חשמל בע"מ נ' כליר תפעול ואחזקה בע"מ (פרסם בנבו, 22.3.2006).⁵⁵

האפשרות העקרונית המועוגנת בפסק הדין האמור, היא הגיונית בפני עצמה, ובפרט בנסיבות העניין, אך אין בכוונתי לנוקט בה, ואני רואה לנכון לאפשר לתובעים למקד כל אחד מהשאלונים ולצמצמו ל-30 שאלות מומוקדות בלבד (ללא סעיף משנה), בהתאם לשיקול דעתם".

4. בת"א (מחוזי ת"א) 2147/07⁵⁶, נדון שאלון שככל 136 שאלות (247 שאלות כולל תתי-שאלות). בית המשפט הורה על קיצור השאלון ל-40 שאלות בלבד:

"השאלון שהופנה אל הנتابעת הוא אכן רחב היקף ביותר, וחיבור הנتابעת בمعנה עלייו עלול להכביר עליה יתר על המידה וייתכן שגם שלא לצורך, וכיודע לא זו מטרתו של שאלון (בר"ע 1087/05 סalon ירושלים מוציאי חשמל בע"מ נ' כליר תפעול ואחזקת בע"מ 3/06/22). לפיכך, אין רואה לנכון לחיבת הנتابעת בمعנה על שאלון זה, וככל שתהתובעים עומדים על הפניות שאלון לנتابעת, הם מתבקשים לצמצמו להיקף שלא יעלה על 40 שאלות (ללא שאלות משנה)".

יש להביא בחשבון פסיקה זו בעת משלווה שאלון. אם השאלון שתשלח יהיה ארוך ומכביד, קיים סיכוי שבית המשפט יפסול אותו כיל או שיחייב את השואל לצמצמו באופן משמעותי. מומלץ איפוא לננות ולשלוח, מראש, שאלון שנינן יהיה להגן על אורכו.

האם לבקש גילוי מסמכים

העיקרון השולט בסדרי הדין ביחס לגילוי מסמכים הינו עיקנון השקפות. על הצדדים לשחק בקלפים פתוחים. כל צד זכאי, בכפוף לחריגים, לדעת מהם המסמכים המצויים בידי יריבו, בין אלה התומכים בעמדת היריב ובין אלה שרעים לעמודתו ומועליהם לצד

⁵⁶ ת"א (מחוזי ת"א) 2147/07 שדמי-מיידן נ' טורונצ'ק (פורסם בנבו, 3.7.2009).